

Fris-Nytt 4/2025

Fris-Nytt 4/2025

Innehåll:

- ↳ **Ordförande har ordet**
- ↳ **Fris deltog i samråd med kulturmyndigheter**
- ↳ **Fris hade möte med Kulturanalys Norden**
- ↳ **Föreningsrapporter**
 - Teaterföreningen Grannfolket besökte Helsingfors
 - FNYS ordnade julfest
- ↳ **Julrecept**
- ↳ **Kalendarium** *se fris.nu*

Ordförande har ordet

Vi är i mitten av december månad och julen står för dörren. Fris styrelse-medlemmar har varit engagerade i flera frågor och medlemsföreningarna har genomfört många aktiviteter under året, en hel del med bidragsstöd från Svenska Kulturfonden i Finland.

Jag vill rikta ett stort tack till hela styrelsen och till alla medlemsföreningar för det engagemang ni visat under året. Det är tack vare er vi står starka trots minskade ekonomiska medel.

Fris förbundsstyrelse har under hösten undersökt möjligheter till nya verksamhets- och projektbidrag och ansökningar har skickats, bland annat för bokprojektet som vi utan finansiering inte kunnat genomföra enligt plan. Fris styrelse har även deltagit i SIOS-projektet "Samhällsberedskap för alla" och två medlemsföreningar i "Gemenskaparna tillsammans - om ofrivillig ensamhet hos äldre". Dessa två projekt följer de frågor som Sveriges regering lyft under det gångna året. Fris och föreningarna har fått projektbidrag för genomförandet.

December brukar innebära flera sammankomster/bjudningar, så även i år. I slutet av november hölls ett riksdagsseminarium om de nationella minoriteternas resa under de gångna 25 åren. Det var både positiva och negativa åsikter och flera frågor som lyftes. Jag blev inbjuden som åhörare och som representant för Fris, även om vi inte ingår i den nationella finska minoriteten.

I början av december lanserades boken "Sverigefinländarnas historia IV", redigerad av professor emeritus Jarmo Lainio och utgiven av Appell bokförlag. Barbro Allardt Ljunggren beskriver i den hur Fris politiska historia varit de 30 senaste åren, från delaktighet till att bli nästan osynliga.

Samfundet Sverige-Finland firade Finlands självständighetsdag och delade ut stipendier ur Gunvor Plantings stiftelse. Håkan Lönnqvist, ordförande i Upplands Väsby och hedersordsförande i Fris, representerar förbundet i juryn. Tolv studiestipendier och två forskarstipendier delades högtidligt ut.

Följande personer tilldelades stipendier ur Gunvor Plantings stiftelse 2025:

15 000 kr	Studieriktning
Roope Kyttälä	Marinteknik
Björn Åkermark	Elkraftteknik
Louise Marttila	Arkitektur
Anton von Nandelstadh	Matematik
Saara Perjopuro	Pedagogik
Ture Nyman	Medicin
Astrid Bergman	Fysik
Jennifer Launokorpi	Medicin
Victor Byman	Teknik
Marika Markström	Musik
Ia Eklund	Medicin/teknik
Lukas Jokilehto	Konst

Forskarstuderande 30 000 kr	
Ingrid Bergman	Ekologi
Amanda Norren	Medicin

Finlands nya ambassadör i Sverige, Olli Kantanen, bjöd på självständighetsmottagning och tre styrelsemedlemmar deltog. Jag fick möjligheten att prata med både ambassadören och hans finlandssvenska fru Tina Nordqvist. Det var angenämt att mingla och träffa nya människor.

Jag vill önska er alla en God Jul och ett Gott Nytt år 2026!

Förbundsordförande Carita Haaksi

Fris deltog i samråd med kulturmyndigheter

Den 3 november deltog Fris verksamhetskoordinator David Johansson i ett samråd mellan den sverigefinska minoriteten, sverigefinska riksorganisationer och Kungliga biblio-teket, Institutet för språk och folkminnen, Kulturrådet och Folkbildningsrådet. Det är tredje gången som Fris har fått möjlighet att delta i samrådet, trots att vi ej ingår i den nationella sverigefinska minoriteten. Under det digitala samrådet har Fris haft möjlighet att informera och påminna kulturmyndigheterna om detta, samt att vi är bland de drygt 40 etniska organisationer som sedan 2024 inte längre får något organisationsbidrag från MUCF. Det brukar vara värdefulla diskussioner som ger en inblick i och kontaktyta med olika företrädare inom både kulturmyndigheter och sverigefinländska aktörer.

Fris hade möte med Kulturanalys Norden

Som resultat av deltagandet i det digitala samrådet med kulturmyndigheter fick ordförande Carita Haaksi och koordinator David Johansson en öppen inbjudan att ta kontakt med Kulturanalys Norden, vilket resulterade i ett digitalt möte den 26 november.

Kulturanalys Norden är ett nordiskt kunskapscentrum för kulturpolitik och som har uppdrag från Myndigheten för kulturanalys. Just nu förbereder de en kartläggning om urfolk och nationella minoriteter i nordisk kulturpolitik, med fokus på urfolket samer samt finsk/svensk/norsk- och meänkielitalande minoriteter i Norge, Sverige och Finland samt gränsöverskridande samarbeten.

Fris tog möjligheten att berätta om förbundets historia och finlandssvenskarnas situation i både Sverige och

Finland. Det är påtagligt hur stort behovet är av att fortsätta lyfta detta vid olika instanser och för de som direkt eller indirekt möter frågor om finlandssvenskhet i sitt dagliga arbete.

Föreningsrapporter

- *Teaterföreningen Grannfolket besökte Helsingfors*

På eftermiddagen den 17 oktober träffades åtta medlemmar från Teaterföreningen Grannfolket vid Vikingterminalen.

Målet var Helsingfors och en resa i kulturens tecken med bland annat ett besök på Svenska Teatern som gav föreställningen "Amos A" på sin stora scen.

Efter incheckning på vårt hotell tillbringade vi dagen i vackert väder med fika, shopping och besök i Saluhallen. På eftermiddagen samlades vi vid hotellet för resa till "Din Krog Svenskis" där vi åt en mycket god middag tillsammans innan föreställningen. Restaurangen ligger i anslutning till Svenska Teatern i en trevlig lokal med utsikt över Norra Esplanaden.

Pjäsen "Amos A" är skriven av dramatikern Gunilla Hemming och handlar ju, som namnet antyder, om kulturmecenaten,

riksdagsledamoten, chefredaktören med mera, Amos Anderson. Pjäsen hade fått fina recensioner så vi var mycket spända på föreställningen.

Åsikten om Amos Anderson som person går dock isär och är inte alltid så smickrande. Svenska Teatern skriver själva: "Konsten att lyckas - Amos Andersons förhållande till kultur var lika genuint som kalkylerat" eller som pjäsens författarinna beskriver pjäsen: "En studie i en knepig karl".

Vi var mycket nöjda och glada efter föreställningen; ett fantastiskt kostymdrama med fina rollprestationer där Amos gestaltas som en driftig men inte alltid så smickrande mecenat. Det var väl så han var...

På söndagen deltog några av oss i en stadsvandring i Helsingfors under ledning av Helsingforsguiden Pamela Stoor. Vi tog spårvagn från vårt hotell och hamnade så småningom i centrum av staden. Vi stannade vid Medborgartorget som ligger centralt med Tölövikens i bakgrunden. Där finns Musikhuset och Museet för Nutidskonst Kiasma. Där ligger även det sex våningar höga Riksdagshuset invigt 1931 med en fasad mot torget med 14 kolonner i granit. I stark kontrast ligger ett stort hus rakt över torget, helt uppfört i stål och glas. Det är redaktion och tryckeri för Finlands finskspråkiga tidning, Helsingin Sanomat.

Närmaste granne är Centrumbiblioteket Ode, som invigdes 2013. Det är byggt i tre våningsplan och den yttre fasaden är tillverkad i gran i en böjd broliknande form. Här erbjuds inte enbart rena bibliotekstjänster utan även annat som inspelningsrum för musiker, avskärmade rum för att spela TV-spel och till och med lån av symaskiner. Högst upp ligger Bokhimlen med läsoaser och ett kafé. Från

Medborgarbalkongen har man en fantastisk utsikt över Helsingfors och Tölövikén.

Vi fortsatte genom staden och stannade till vid Glaspalatset där exempelvis konstmuseet Amos Rex ligger. Museet finansieras helt av Föreningen Konstsamfundet (numera Amos Andersons fond rf) som Amos Anderson grundade 1940 och till vilken han testamenterade all kvarlåtenskap vid sin död. Vid torget ligger även en Muminbutik som särskilt uppmärksammade att det är 80 år sedan den första Muminberättelsen, "Småtrollen och den stora översvämningen", gavs ut.

På hemväg mot hotellet passerade vi bland annat redaktionen för den svenskspråkiga dagstidningen Hufvud-stadsbladet och varuhuset Stockmann. Vandringen avslutades med en fika på Norra Esplanaden och Robert's Coffee Jugend. Härligt kafé startat av Robert Paulig i en tidigare banklokal med mjuka fåtöljer och stora jugendinspirerade målningar.

En fantastisk stadsvandring som gav oss alla någon ny inblick i Helsingfors även om en del av oss varit här många gånger tidigare. Resan blev på det hela ett mycket lyckat evenemang och vi planerar för att kunna göra något liknande även under 2026.

*Text: Inga-Märta Nyman
Foto: Pamela Stoor*

- FNYS ordnade julfest

I år firade föreningen Nylandsgillet i Stockholm sin julfest den 13 december i Estniska Huset. Ordförande Barbro Graeffe hälsade oss välkomna med god julglögg, följt av trevligt mingel.

Stockholms estniska kvinnokör överraskade oss med vackert luciatåg som uppskattades mycket.

Efter traditionell julemat framförde välsjungande Lotta Trobell, ackompanjerad av sin far Ulf Ericsson, vackra finlandssvenska sånger och visor.

Text och foto: Birgitta Degerth

Julrecept hämtat från *Marthas julmat*

Julstjärna med fiskfyllning

Ingredienser

100 g kallrökt lax
100 g gravad lax
½ rödlök
1 dl grädde
1 dl crème fraiche
2 msk färsk hackad dill
½ citron
Svartpeppar

Så gör du

Hacka fisken i små bitar. Skala rödlöken och hacka den i små tärningar. Häll grädden i en metall- eller glasskål och vispa till skum. Tillsätt alla ingredienser och blanda. Fyll en spritspåse med fyllningen och spritsa på gräddade jultårter.

**Nästa Fris-Nytt utkommer vecka 12
Manusstopp 9 mars**

Kalendarium se *fris.nu*

Välkommen till Fris

Besök: Bellmansgatan 15 NB, Stockholm

Mejl: kansli@fris.nu

Mobil/SMS: +46 (0)72–329 31 31

Förbundsordförande: Carita Haaksi

Mejl: ordforande@fris.nu

Mobil/SMS: +46 (0)70–7108417

Instagram: @fris.nu

Facebook/Messenger:

@finlandssvenskarnasriks

Hemsida:

www.fris.nu

Finlandssvenskarnas riksförbund i Sverige, Fris, är centralorganisationen för finlandssvenska ideella föreningar som är verksamma i Sverige. Fris grundades 1969 och idag har förbundet cirka 890 medlemmar fördelade på 16 föreningar runt om i landet som alla arbetar för att främja finlandssvensk kultur och finlandssvenska intressen i Sverige och Finland. Fris bedriver informations-verksamhet för ökad kunskap hos Sveriges befolkning om finlandssvenskarna genom att anordna och delta i olika slags kultur-, samhälls- och fritidsaktiviteter samt samarbeta med och påverka organisationer och myndigheter i Sverige och Finland.